

Frank de Boer heeft bij
Ajacieden iets losgemaakt

51

Golfer Floris de Vries
zet eerste stappen
op European Tour

53

sport

De koning van het schaakbord

Het is woensdag 15 december 75 jaar geleden dat Max Euwe wereldkampioen schaken werd. Wie was toch eigenlijk die onvermurwbare tacticus die boven alle partijen stond en naar wie een groot plein in de binnenstad is genoemd?

FRENK DER NEDERLANDEN

Het bekendste schaakbord van de stad ligt er verloren bij. Dag in dag uit wordt hier, in een hoek van het Max Euweplein, gestreden om het hoofd van de koning, maar deze weken blijven de 64 velden leeg. De schakers moesten wijken voor een spiegelent van een ondernemersvereniging. En dat uitgerekend in de maand waarin we vieren dat Max Euwe 75 jaar geleden wereldkampioen werd.

Onder de feestverlichting staat het bronzen beeld van de man die het plein zijn naam gaf. Euwe (1901-1981) was onbetwist de grootste schaker die ons land heeft gekend en is tot dusver de enige Nederlander die zich de beste schaker van de wereld mocht noemen. Grootmeester Hans Ree, tussen 2001 en 2007 de trotse drager van de Euwering, omschrijft het zo: 'Wat Willem de Zwijger is voor Nederland, is Euwe voor de Nederlandse schaakwereld: de Vader des Vaderlands.'

Ja, 15 december 1935 was waarlijk een historische dag. Heel het land leefde mee met de held die het in die sombere crisisdagen opnam tegen de grote kampioen Alexandr Aljechin (1892-1946).

Aanvankelijk zag het er niet goed uit voor Euwe. Aljechin nam een ruime voorsprong, maar Euwe vocht zich terug en toen na tachtig dagen de dertigste en laatste partij was aangebroken, had hij een voorsprong van één punt. Tweeduizend toeschouwers zagen in Bellevue hoe Euwe opende met d4. Bij de 29ste zet bood Euwe in gewonnen positie remise aan, Aljechin weigerde. Pas na vijf uur schaken en veertig zetten gaf hij zich gewonnen. Aljechin stond plotseling op, gaf zijn tegenstander een hand en riep 'Es lebe Schachweltmeister Euwe!'

De overwinning leidde tot ongekende taferelen. Nederland stond op zijn kop, overal in de stad gingen de vlaggen uit. Euwe werd een Bekende Nederlander avant la lettre. Er werd zelfs een Euwemars gecom-

poneerd, die door draaiorgels op kermissen en jaarmarkten ten gehore werd gebracht. 'Na een tijd van spanning juicht het hele vaderland: hij staat voor, hij staat voor!'

De schaakkoofts woedde als nooit tevoren. In dorpen en steden rezen de clubs als paddenstoelen de grond uit en de KNSB schreef in korte tijd meer dan tienduizend leden in. 'En doctor Euwe heeft gewonnen, hiep hiep hoera, hiep hiep hoera!'

En dat was allemaal te danken aan de man die op zijn vierde schaken leerde van zijn moeder. Machgielis Euwe werd 20 mei 1901 geboren in de Watergraafsmeer. Op zijn tiende speelde de onderwijzerszoon zijn eerste toernooi.

Zijn talent was onmiskenbaar, maar Euwe vond zijn studie wiskunde belangrijker. In 1923 studeerde hij cum laude af en werd hij leraar aan het Gemeentelijk Lyceum voor Meisjes. In 1926 promoveerde hij, opnieuw cum laude, op het proefschrift met de magistrale titel: 'Differentiaalvarianten van twee covariante-vectorvelden met vier veranderlijken.'

Euwe hield zichzelf voor dat het schaken niet ten koste mocht gaan van de studie, maar in 1921 werd hij toch Nederlands kampioen en dat zou hij tot 1955 nog twaalf keer doen, nog steeds een record. In 1928 werd hij wereldkampioen bij de amateurs, en hoewel hij daarna ei-

'Voor de ontwikkeling van het schaken was hij van eminent belang'

genlijk wilde stoppen, liet hij zich in 1935 toch verleiden tot een match om de wereldtitel. Twee jaar later was het alweer gedaan met zijn hegemonie. Aljechin versloeg Euwe met 9½-15½. De *Radiobode* schreef: 'Een strijd zonder genade, verbittert en fel, maar ook een strijd vol ridderlijkheid en elan.'

Golfer Sluiter verzekert zich van Europese Tour

GIRONA – Tim Sluiter heeft zich verzekerd van deelname aan de Europese Tour in 2011. De 21-jarige golfer eindigde bij het finaletornooi van de qualifying school in het Spaanse Girona knap als gedeeld elfde. Sluiter is na Joost Luiten, Robert-Jan Derksen, Maarten Lafeber en Floris de Vries de vijfde Nederlander op de Europese Tour. (ANP)

Arbiters controleren doellijn op EK 2012

PRAAG – De Europese voetbalbond Uefa gaat op het EK van 2012 in Oekraïne en Polen een vervolg geven aan de proef met twee assistentscheidsrechters voor het in de gaten houden van de achter- en doellijn. De Uefa noemt het experiment geslaagd. Wereldvoetbalbond Fifa wil nogsteeds niet weten van extra assistenten. (ANP)

1937: Max Euwe opent het schaakkampioenschap van Amsterdam voor vrouwen door een stuk te verplaatsen op het bord

Tot op de dag van vandaag wordt gediscussieerd over de vraag hoe sterk Euwe eigenlijk was. Hij gold als een aanvallende, tactische speler die dol was op gecompliceerde stellingen. "Een efficiënte mensen-etende tijger," zei de Amerikaanse grootmeester Reuben Fine, en ook grootmeesters als Ree, Timman en zelfs Kasparov hebben hem altijd geroemd. Eddy Sibbing, manager van het Max Euwe Centrum, zegt het zo: "Afgezet tegen genieën als Tal, Botwinnik en Fischer was hij misschien minder sterk, maar hij heeft jarenlang tot de top vijf van de wereld behoord en voor de ontwikkeling van het schaken is Euwe van eminent belang geweest."

Door het overlijden van Aljechin was de wereldtitel na de oorlog vacant. Het congres van de wereldschaakfederatie Fide riep Euwe opnieuw tot kampioen uit, maar toen

de Russen een paar uur later arriveerden, werd toch besloten in 1948 een toernooi te spelen. Euwe eindigde als laatste en in 1953 gaf hij zijn aspiraties op het wereldkampioenschap definitief op. Hij verruilde het lesgeven voor de computer, trad in dienst bij Remington Rand en werd in 1964 benoemd tot hoogleraar in de informatica. Hij was één van de eerste wetenschappers die een schaakprogramma voor de computer probeerden te maken.

Volgens Sibbing was Euwe een echte calvinist. "Een harde werker, punctueel, no nonsense. Iemand die vroeg opstond, z'n dag tot op het kwartier plande en aan een paar uur slaap genoeg had. Een sober mens ook. Niet iemand met wie je gezellig even de kroeg in dook."

Ook in zijn woning aan de Johan-

nes Verhulststraat was Euwe recht in de leer. 'Bij ons thuis waren bepaalde mores,' schrijft Fietie, één van de drie dochters, in een herinnering aan haar vader. 'Wij aten altijd, in stilte, stipt om acht uur, één uur en zes uur. Dit om door de nieuwsberichten op de hoogte te blijven.'

En zondagmiddag, na het nieuws werd geluisterd naar de radiocolumn van meester G.B.J. Hiltermann. Ook hierbij mocht niet worden gepraat, maar verder was het, aldus Fietie, 'een redelijk normaal gezin'. "Mijn vader hielp me bij het bouwen van zandkastelen."

Euwe hield van klassieke muziek, keek graag naar de Duitse crimi *Derick* en bezocht geregeld wedstrijden van Ajax. Altijd had hij zijn emoties onder controle, behalve bij de inval van de Duitsers op 10 mei 1940, de enige keer dat zijn kinde-